

Makáry Sebestyén

(részlet)

I.

A Dunántúli- és az Északi-középhegység vonulatát a Szob és Pilismarót között belépő Duna vágja ketté.

A Pannon-tenger visszahúzódása és a hegységek vulkanikus kiemelkedése, ami a Duna vízrajzát is meghatározza, az elmúlt hétmillió évben gyorsult fel. Az Ős-Duna előbb a Bakonyt és a Vértest elválasztó Móri-árkon, majd annak kiemelkedésével a mai Dunakanyar területén, és attól északra, a még alacsonyabban húzódó Törökmezei-nyeregben alakította ki deltáját.

A Dunakanyar folyóvízi bevágódásának nyomait, négy-öt teraszt már a múlt század elején felismertek.

A Börzsöny-Visegrádi-hegység kései, vulkanikus alapjainak lepusztulását követő, alig háromezerezer éves gyors kiemelkedése, ami még napjainkban is tart, és az évmilliók óta erodálódó kráterek ívei szorították a Dunát jellegzetes Omega-kanyarulatába, amely tokával az időközben áttört és a korábban lefolyástalan Pannon-tengert is elvezető Vaskapu felé fordul.

II.

A Duna korábbi medreit a hegyoldalban még gyerekkoromban mutatták meg nekem.

A hegyszorosban, Nagymaros és Visegrád között álltunk a marosi parton. Ebből sokáig csak annyi értettem, hogy a környező hegyeket óriási hullámoknak láttam, és az egy-két víkendházzal tűzdelt hegyoldalak az otthon megszokott képei mellett szorongató érzéssel töltöttek el.

Tudtam, hogy gyerekkorom

rekordmagasságúnak mondott árvizei
apró áradások voltak, és így a felnőttek félelmei
sohasem ragadtak rám,
ám a víz visszahúzódásakor
a megkönnyebbülésem sem volt sohase teljes.

III.

Jelenlegi alacsony vízállására
csak a gyerekkor végével és az aszály beálltával
apadhatott le a Duna. A szárazra került partszakaszokon
a sóderban a szokásos látvány: sörösüveg,
petpalack, cserépdarabok. Most éljük át,
hogyan a hegység folyamatos emelkedése következtében
a Duna még mélyebbre vágja magát.

IV.

A hordalékban felkelti a figyelmemet
ez az ormótlan tölcsér. Ilyen szépen
– vörösen, kéken, bordón, sárgásbarnán, sötétlilán –
csak a vas tud korhadni. A sötét,
kékes árnyalatok, melyek a legújabbak rajta,
csak a sóderba ágyazódáskor, a vas fermentálódásával keletkezettek.
Most is látszódik a beágyazódás mélysége,
a sóder beleragadt, belekorhadt,
és csak ahol ez a sóderes réteg lepattant,
ott tűnnek elő a sóder alatti sötétkék, fermentálódott felületek.
A beágyazódott rész felső peremén
egy vándorkagyló is belenőtt a fémbe, és kisebb csigák,
ezek közül csak az alig kisujj-köröm méretű
kis rajzoscsigát tudom azonosítani,
a *Theodoxus danubialist*, de vannak kisebbek is,
sőt, minél kisebb a lépték, annál bőségesebben:
szemcsényi csigaformák, kagylószerű pikkelykék,
a legapróbbak, és amelyből az beágyazódással átellenes oldalon
megszámlálhatatlanul is a legtöbb van
a rozsdá gödreiben és a vaslemez pereméhez lapulva,
kettő-három összetapadt homokszemnyi kagylócskák,
vajszínűek, fehérek, mást
nem látok,
csak azt a három lyukat még,

ahol a vaslemez kiette rozsda.
A legnagyobb lyuk elvékonyodó csücskéből kiindulva
a tölcsér kürtője felé
hosszú repedés, belül az beágyazódás síkjáig
homoklerakódás, fölötte
a külsőhöz hasonló
belső rozsda, és ugyanazok az apró,
kettő-három összetapadt homokszemnyi kagylócskák, és
egy kiszáradt gombatelep
közel a tölcsér
elvékonyodó végéhez, lapos,
kerek foltok.

V.

Miután a figyelem a hegység vonulatáról
a mikroszkopikus méretek felé fordult,
kis rajzoscsiga mintázatában,
a barnás alapon világos
 és
vonalakban állapodik meg.
Az emberi észlelés számára túl nagy,
illetve túl apró formákat – a megfelelő (Theo)
nézőpontból – ez köti egybe,
egy dunai isten véleménye,
ami a kis rajzoscsiga másik neve is lehetne,
ha csak egy tükör lenne a névadás,
egymásba tükröződő cikkcakk-
és hullámvonalak, ennyit látunk,
melyek, ha rájuk hagyatkozunk,
minket is jellemeznek.